

عنوان مقاله:

بررسی وجوه فقهی دیه و ارش و تفاوت ارش و دیه

محل انتشار:

اولین کنفرانس بین المللی دین، معنویت و سبک زندگی (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسنده:

محمد جلیلیان

خلاصه مقاله:

اصولا قصاص تقدم دارد بر پرداخت دیه و قتل عمد در درجه اول موجب قصاص است ولیکن با رضایت ولی دم و قاتل می تواند به مقدار دیه ی کامل یا به کمتر از دیه ی کامل یا حتی به زیادت از دیه ی کامل تبری شود. یکی از شرایط قصاص برابری کامل و مقتول از نظر دیه است این برابری در بعضی جاها وجود ندارد از جمله اینکه قاتل زن باشد و مقتول مرد. در زمانیکه از نظر تعداد برابر نباشند باید برای انجام قصاص اولیای مقتول تفاضل دیه را به اولیای قاتل رد کنند و بعد می توانند قصاص کنند. اول پرداخت تفاضل دیه صورت می گیرد و بعدا می توان قصاص کرد رد تفاضل دیه مقدم است برابر قصاص و البته باز هم باید توجه داشت که پرداخت و دریافت دیه میان اولیای دم مقتول و قاتل یک امر قراردادی و دوجانبه است باید مورد تایید قاتل هم قرار بگیرد. ممکنست قاتلین چند نفر باشند و به صورت شراکت در قتل مرتکب قتل شده باشد باز هم ولی دم می تواند این چند نفر را قصاص کنند. دیه قبل از شناخته شده بود، ولی به یک میزان واحدی نبود مقدار و نسبت آن از یک طرف به نفس و طرف دیگر اشخاص خون خواه و از طرفی دیگر به مقام و شخصیت مقتول بستگی داشت و بدین ترتیب مقدار آن کم و زیاد می شد. مقدار دیه در قرآن مجید تعیین نشده، بلکه به بیان دیه «دیه مسلمة» اکتفا گردیده است در نتیجه مقادیر دیه از نسبت و روایت گرفته شده است. فقها دیه را مالی دانسته اند که به سبب جنایت بر نفس یا عضو کسی وارد شده، و ارش در کلام فقها عبارت از مالی است که در ازای نقص مضمون در مال یا بدن، قرار گیرد و مبدل آن شود و شارع برای آن میزانی تعیین نموده باشد. قانونگذار اسلامی از طرفی دیات را در ماده ۱۵ قانون مجازات اسلامی تعریف کرده و میگوید: «دیه، مالی است که از طرف شارع برای جنایات تعیین شده است»، و از طرفی دیگر در ماده ۲۹۷ میزان آن را مشخص نموده است که به تاسی از فقها جزایی موارد ششگانه را مشخص کرده و قاتل را در انتخاب هر یک از آنها مخیر کرده است. و در ماده ۳۶۷ قانون مجازات اسلامی در مورد ارش می گوید: «هر جنایتی که بر عضو کسی وارد شود و شرعا مقدار خواص به عنوان دیه برای آن تعیین نشده باشد جانی باید ارش بپردازد». بدین ترتیب همچنان که ملاحظه می شود قانونگذار بدون اینکه ارش را تعریف کند تنها به مواردی که ارزش باید پرداخته شود اکتفا کرده است.

کلمات کلیدی:

دیه، ارش، قتل عمد، قاتل

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1630700>

